

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG VÉGZÉSE (tizedik tanács)

2017. február 9.*¹

„Előzetes döntéshozatal — A Bíróság eljárási szabályzatának 99. cikke — 1999/70/EK irányelv — Az ESZSZ, az UNICE és a CEEP által a határozott ideig tartó munkaviszonyról kötött keretmegállapodás — 4. szakasz — A közszektorban kötött, egymást követő határozott idejű munkaszerződések — Az egyetemi rendszer átszervezése — Nemzeti szabályozás — A főiskolai oktatók egyetemi oktatói testületbe való integrálása — Feltétel — A doktori fokozat megszerzése — A foglalkoztatás teljes idejűből részmunkaidőssé való átalakítása — Kizárólag a határozott időre kinevezett köztisztviselőként alkalmazott tanárok tekintetében történő alkalmazás — A hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve”

A C-443/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 8 de Madrid (madridi 8. sz. közigazgatási bíróság, Spanyolország) a Bírósághoz 2016. augusztus 8-án érkezett, 2016. július 21-i határozatával terjesztett elő az előtte

Francisco Rodrigo Sanz

és

az **Universidad Politécnica de Madrid** között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (tizedik tanács),

tagjai: M. Berger tanácselnök, A. Borg Barthet és F. Biltgen (előadó) bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint a Bíróság eljárási szabályzatának 99. cikke alapján, indokolt végzéssel határoz,

meghozta a következő

* * Az eljárás nyelve: spanyol.

1 — A jelen szöveg 23., 56. pontjában és a rendelkező részében az első elektronikus közzétételt követően nyelvi módosítás történt.

Végzést

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az ESZSZ, az UNICE és a CEEP által a határozott ideig tartó munkaviszonyról kötött keretmegállapodásról szóló, 1999. június 28-i 1999/70/EK tanácsi irányelv (HL 1999. L 175., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 6. kötet, 368. o.) mellékletét képező, 1999. március 18-án megkötött, a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló keretmegállapodás (a továbbiakban: keretmegállapodás) 4. szakaszának értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet a Francisco Rodrigo Sanz és az Universidad Politécnica de Madrid (madridi műszaki főiskola, Spanyolország, a továbbiakban: UPM) között fennálló jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya az utóbbi arra vonatkozó határozata, hogy csökkenti az érintett munkaidejét, foglalkoztatását teljes munkaidősből részmunkaidősre alakítva át.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 Az 1999/70 irányelv 1. cikke értelmében az irányelv célja „a [...] keretmegállapodás végrehajtása, amely megállapodást általános iparági szervezetek (ESZSZ, UNICE és CEEP) kötöttek”.
- 4 Ezen irányelv 2. cikkének első bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek [...] megfeleljenek, [és bevezetik] a szükséges rendelkezéseket [...]”
- 5 A keretmegállapodás 1. szakasza értelmében a keretmegállapodás célja egyrészt a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének alkalmazásával a határozott ideig tartó munkaviszony minőségének javítása, másrészt az egymást követő, határozott ideig tartó munkaszerződések vagy munkaviszonyok alkalmazásából származó visszaélések megakadályozása kereteinek megállapítása.
- 6 A keretmegállapodás „Hatály” címet viselő 2. szakaszának 1. pontja a következőképpen fogalmaz:

„Ez a megállapodás olyan határozott időre alkalmazott munkavállalókra vonatkozik, akik a törvény, kollektív szerződés vagy a tagállamokban kialakult gyakorlat szerint munkaszerződéssel vagy munkaviszonnyal rendelkeznek.”
- 7 A keretmegállapodás „Meghatározások” címet viselő 3. szakasza az alábbiakat írja elő:

„E megállapodás alkalmazásában:

 1. »határozott időre alkalmazott munkavállaló«: az a munkavállaló, aki a munkáltató és a munkavállaló által közvetlenül létesített, határozott időre létrejött munkaszerződéssel vagy munkaviszonnyal rendelkezik, ahol a szerződés [helyesen: amelynek] megszűnését olyan objektív feltételek útján állapítják meg, mint meghatározott időpont elérése, meghatározott feladat elvégzése vagy meghatározott esemény bekövetkezése.
 2. »összehasonlítható állandó munkavállaló«: határozatlan időre szóló munkaszerződéssel vagy munkaviszonnyal rendelkező munkavállaló, aki ugyanannál a vállalkozásnál dolgozik, és akit ugyanolyan vagy hasonló munkára/tevékenységre alkalmaztak, kellő figyelmet szentelve a

szakmai/gyakorlati ismereteknek. Ahol nincs összehasonlítható, állandó munkavállaló, ott az összehasonlítást az irányadó kollektív szerződésre, vagy ennek hiányában a nemzeti törvényekre, kollektív megállapodásokra vagy a gyakorlatra történő hivatkozással végzik

- 8 A keretmegállapodás 4. szakaszának 1. bekezdése, amely „A megkülönböztetés [helyesen: hátrányos megkülönböztetés] tilalmának elve” címet viseli, a következőképpen rendelkezik:

„A foglalkoztatási feltételek [helyesen: munkafeltételek] szempontjából a határozott időre foglalkoztatott munkavállalók nem részesülhetnek kedvezőtlenebb bánásmódban, mint a velük összehasonlítható határozatlan időre alkalmazott munkavállalók csupán azért, mert határozott idejű munkaszerződéssel vagy munkaviszonnyal rendelkeznek, kivéve ha az eltérő bánásmód objektív alapon [helyesen: objektív okokkal] igazolható.”

A spanyol jog

- 9 A 2007. április 12-i Ley Orgánica 4/2007 por la que se modifica la Ley Orgánica 6/2001 de 21 diciembre de universidadesnek (az egyetemekről szóló 2001. december 21-i alkotmányos törvény módosításáról szóló, 2007. április 12-i 4/2007 alkotmányos törvény) (a BOE 2007. április 13-i, 89. száma, 16241. o.) „A főiskolai oktatói testületről, valamint tagjainak az egyetemi oktatói testületbe való integrálásáról” címet viselő második kiegészítő rendelkezése az alábbiakat írja elő:

- „1. Az egyetemi oktatói testületbe való belépéskor azok a főiskolai oktatók, akik a jelen törvény hatálybalépésekor doktori fokozattal rendelkeznek, vagy azt a későbbiekben megszerzik, és speciális akkreditációt szereznek [...] közvetlenül, saját álláshelyüket megtartva lépnek be az egyetemi oktatói testületbe [...].
2. Az egyetemek programokat vezetnek be annak érdekében, hogy a főiskolai oktatók oktatói feladataikat összegeyztethessék a doktori fokozat megszerzésével.
3. Az egyetemi tanári minősítéssel nem rendelkező személyek megtartják pozíciójukat, minden jogosultságukat és az oktatói vagy adott esetben kutatói tevékenységre vonatkozó teljes akkreditációjukat.

[...]”

- 10 A 2012. július 4-i Ley 4/2012 de modificación de la Ley de presupuestos generales de la Comunidad de Madrid para el año 2012 y de medidas urgentes de racionalización del gasto público e impulso y agilización de la actividad económica (a Madrid Autonóm Közösség 2012. évi általános költségvetéséről szóló törvény módosításáról, valamint a közkiadások racionalálására és a gazdasági tevékenység előmozdítására és elősegítésére irányuló sürgős intézkedésekről szóló 4/2012. törvény, a BOE 2012. október 13-i 247. száma, 73244. o.) előírta többek között a határozott időre kinevezett köztisztviselőként alkalmazott, a 4/2007 alkotmányos törvény második kiegészítő rendelkezésének 1. pontja szerinti speciális akkreditációval nem rendelkező oktatók munkaidejének csökkentését, teljes munkaidős alkalmazásukat részmunkaidős alkalmazássá alakítva.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 11 Rodrigo Sanz 1983 óta dolgozik az UPM-en, közelebbről az Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Madridon (madridi építészeti főiskolai kar).

- 12 1989. november 7-én határozott időre teljes munkaidőben foglalkoztatott köztisztviselőnek nevezték ki főiskolai tanári (*profesor titular de escuela universitaria*) álláshelyre. Feladatkörének leírása, munkaideje és munkabeosztása azóta nem módosult.
- 13 A 4/2007 alkotmányos törvény a spanyol egyetemi rendszer átszervezése érdekében előírta a főiskolai oktatók egyetemi oktatói testületbe történő integrációját, azzal a feltétellel, hogy az érintett oktató rendelkezik doktori fokozattal.
- 14 Továbbá a 4/2012 törvény által előírt költségcsökkentések érdekében meghozandó intézkedések keretében az UPM igazgatótanácsa úgy határozott, hogy csökkenti a munkaidejét azoknak a határozott időre kinevezett köztisztviselőként alkalmazásban álló oktatóknak, akik nem rendelkeznek határozatlan időre kinevezett egyetemi docensi, határozott időre kinevezett egyetemi docensi vagy egyetemi tanári álláshely betöltéséhez szükséges akkreditációval, amelyek doktori fokozathoz vannak kötve.
- 15 Rodrigo Sanzot, aki nem rendelkezik doktori fokozattal, 2012. november 19-én tájékoztatták arról, hogy teljes munkaidőben történő foglalkoztatását részmunkaidős foglalkoztatássá alakították át, és ennek megfelelően fizetését is csökkentették.
- 16 Rodrigo Sanz keresetet indított e határozat megsemmisítése iránt arra hivatkozva, hogy e határozat nem az oktatási követelményekre, és nem is a főiskolai tanszék sajátos igényeire, hanem kizárólag az egész egyetem költségeinek megszorításával összefüggő megfontolásokra reagál. Az említett határozat azzal, hogy kizárólag a határozott időre kinevezett köztisztviselőkre alkalmazandó, őket a hasonló, határozatlan időre kinevezett köztisztviselőkhöz képest kedvezőtlenebb bánásmódban részesíti.
- 17 Az UPM azt állítja, hogy a szóban forgó intézkedés olyan minőségbiztosításnak tekinthető, amely lehetővé teszi az oktatói és kutatói tevékenység, valamint az egyetemi oktatói testület igazgatási tevékenysége határfokának mérését. Az állami közigazgatási szerveket megillető öngazgatási jogkörre tekintettel ez az intézkedés a beiratkozások számának az utóbbi években tapasztalt csökkenésére adott válasznak tekinthető.
- 18 A kérdést előterjesztő bíróság, a Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 8 de Madrid (madridi 8. sz. közigazgatási bíróság, Spanyolország) emlékeztet arra, hogy a keretmegállapodásban szereplő tilalom értelmében a határozott időre foglalkoztatott munkavállalók nem részesülhetnek kedvezőtlenebb bánásmódban, mint a velük összehasonlítható, állandó munkavállalók, csupán azért, mert határozott idejű munkaszerződéssel rendelkeznek.
- 19 A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy a spanyol szabályozás, amely a főiskolai oktatóknak az egyetemi oktatói testületbe való integrációját megvalósítja, kifejezetten kimondja, hogy azok a személyek, akik nem rendelkeznek ezen utóbbi minősítéssel, az egyetemi oktatói testületbe való belépéskor megtartják pozíciójukat és jogosultságukat. Márpedig az egyetem vezetése e rendelkezést valójában kizárólag a határozatlan időre kinevezett köztisztviselőként alkalmazott tanárookra alkalmazta, kizárva a határozott időre alkalmazott köztisztviselőket a határozatlan időre kinevezett köztisztviselők és a határozott időre kinevezett köztisztviselők közötti alapvető különbség alapján, nevezetesen hogy az előbbiek kiválasztási eljáráson vettek részt és számukra álláshelyet hoztak létre, míg az utóbbiak kinevezését kizárólag egy megüresedett álláshely betöltésére irányuló szükségességi és sürgősségi okok igazolják.
- 20 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a betöltött álláshelyek jellemzői, a foglalkoztatás jellege, az elvégzendő feladatok és az előírt képzettség azonos a két oktatói kategória tekintetében. Megállapítható továbbá, hogy a munkaidő-csökkentés egyetlen oka a költségvetési megszorítására irányuló törekvésben keresendő, miközben az érintett tanszék oktatással kapcsolatos szükségletei változatlanok, és a közelmúltban közzétett pályázati kiírások egyébiránt bizonyítják, hogy valójában továbbra is fennáll az igény ezen álláshely teljes munkaidőben való betöltésére.

- 21 A kérdést előterjesztő bíróságban következőképpen felmerül, hogy egy ilyen jellegű nemzeti szabályozás alkalmazása összhangban van-e a keretmegállapodással, amennyiben a nem állandó személyi állományhoz tartozó oktatók munkaidejének a felére való csökkentéséhez vezet, ha ezen oktatók nem rendelkeznek doktori fokozattal, miközben azon, határozatlan időre kinevezett köztisztviselőként alkalmazott oktatók, akiknek nincs doktorátusuk, teljes egészében megőrzik jogaikat, és nem éri őket hátrány.
- 22 Ilyen körülmények között a Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 8 de Madrid (madridi 8. sz. közigazgatási bíróság) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást és az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1) Az 1999/70/EK irányelv mellékletét képező keretmegállapodás 4. szakaszát akként kell e értelmezni, hogy az kizárja azt, hogy az említetthez hasonló szabályozás azon egyetlen tény alapján lehetővé tegye a munkaidő csökkentést, hogy határozott időre kinevezett köztisztviselőről van szó?

Igenlő válasz esetén:

- Az eltérő bánásmódot igazoló objektív oknak tekinthető-e a költségcsökkentést szükségessé tevő azon gazdasági helyzet, amelyre a költségvetési keret csökkentése kötelez?
 - Az eltérő bánásmódot igazoló objektív oknak tekinthető-e a közigazgatási szerv önzagatási jogosultsága?
- 2) Az 1999/70/EK irányelv mellékletét képező keretmegállapodás 4. szakaszát úgy kell e értelmezni, hogy a közigazgatási szerv önzagatási jogkörét mindig és minden esetben korlátozza a hátrányos megkülönböztetés vagy a szerv alkalmazásában álló munkavállalók közötti eltérő bánásmód alkalmazása tilalmának kötelezettsége, a határozatlan időre kinevezett vagy határozott időre kinevezett, alkalmi vagy időleges köztisztviselői minősítésüktől függetlenül?
- 3) Az 1999/70/EK irányelv mellékletét képező keretmegállapodás 4. szakaszával ellentétesnek tekinthető-e 2007. április 12-i 4/2007. sz. alkotmányos törvény második kiegészítő rendelkezése 3. pontjának értelmezése és alkalmazása, amennyiben ez lehetővé teszi, hogy a státusszal rendelkező főiskolai oktatók a státusszal és doktori fokozattal rendelkező egyetemi oktatók testületébe történő besorolási eljárásában megtarthassák valamennyi jogukat és teljes mértékben megőrizhessék oktatói minőségüket annak ellenére, hogy nem rendelkeznek doktori fokozattal, míg a státusszal rendelkező, határozott időre kinevezett főiskolai oktatóknak ezt nem biztosítja?
- 4) Amennyiben a doktori fokozatra objektív igazolásként lehet hivatkozni ahhoz, hogy az e fokozattal nem, de státusszal rendelkező határozott időre kinevezett főiskolai oktatókkal szemben 50%-os munkaidő csökkentést alkalmazzanak, amely azonban nem érinti a státusszal rendelkező határozatlan időre kinevezett főiskolai oktatókat, akik szintén nem rendelkeznek doktori fokozattal, ez hátrányosan megkülönböztető jelleggel bír-e és ezért a keretmegállapodás 4. szakaszával ellentétesnek tekinthető-e?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 23 Kérdéseivel, amelyeket együtt célszerű vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontját akként kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes egy olyan nemzeti szabályozás, mint az alapügy tárgyát képező, amely az egyetemi rendszer átszervezése keretében lehetővé teszi az érintett tagállam illetékes közigazgatási szervei számára, hogy felére csökkentsék a határozatlan időre kinevezett köztisztviselőként alkalmazott főiskolai oktatók

munkaidejét azért, mert nem rendelkeznek doktori fokozattal, míg azok a főiskolai oktatók, akik határozatlan időre kinevezett köztisztviselői minőséggel rendelkeznek, de doktori fokozattal szintén nem, nem tartoznak ugyanezen intézkedés hatálya alá.

- 24 Eljárási szabályzatának 99. cikke értelmében a Bíróság, ha az előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdésre a válasz egyértelműen levezethető az ítélkezési gyakorlatból, vagy ha az előzetes döntéshozatalra elé terjesztett kérdésre adandó válasz nem enged teret semmilyen észszerű kétségnek, az előadó bíró javaslatára és a főtanácsnok meghallgatását követően az eljárás során bármikor indokolt végzéssel határozhat.
- 25 A jelen ügyben ezt a rendelkezést kell alkalmazni. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a válasz ugyanis egyértelműen levezethető a Bíróság ítélkezési gyakorlatából, különösen a 2007. szeptember 13-i Del Cerro Alonso (C-307/05, EU:C:2007:509); a 2010. december 22-i Gavieiro Gavieiro és Iglesias Torres (C-444/09 és C-456/09, EU:C:2010:819); a 2011. szeptember 8-i Rosado Santana (C-177/10, EU:C:2011:557); a 2012. október 18-i Valenza és társai (C-302/11–C-305/11, EU:C:2012:646); a 2013. december 12-i Carratù (C-361/12, EU:C:2013:830) és a 2016. szeptember 14-i de Diego Porras (C-596/14, EU:C:2016:683) ítéletből, valamint a 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzésből (C-631/15, EU:C:2016:725).
- 26 Először is, ezen ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy az 1999/70 irányelvet és a keretmegállapodást valamennyi olyan munkavállalóra alkalmazni kell, aki díjazás ellenében végez munkát az őt a munkáltatójához kötő, határozott idejű munkaviszony keretében (2007. szeptember 13-i Del Cerro Alonso ítélet, C-307/05, EU:C:2007:509, 28. pont; 2010. december 22-i Gavieiro Gavieiro és Iglesias Torres ítélet, C-444/09 és C-456/09, EU:C:2010:819, 42. pont; 2011. szeptember 8-i Rosado Santana, C-177/10, EU:C:2011:557, 40. pont; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 27. pont).
- 27 A keretmegállapodásban szereplő előírások tehát alkalmazandók a közigazgatási szervekkel és a közszféra egyéb jogalányaival létesített, határozott idejű munkaszerződésekre és munkaviszonyokra (2010. december 22-i Gavieiro Gavieiro és Iglesias Torres ítélet, C-444/09 és C-456/09, EU:C:2010:819, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 28. pont).
- 28 Mivel Rodrigo Sanz több mint 30 éven keresztül többféle oktatói feladatot is ellátott az UPM-en határozott időre kinevezett köztisztviselőként több, határozott időre szóló kinevezés keretében, ő az 1999/70 irányelv és a keretmegállapodás hatálya alá tartozik.
- 29 Ezt követően emlékeztetni kell arra, hogy a keretmegállapodás 1. szakaszának a) pontja értelmében a keretmegállapodás egyik célja a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének alkalmazásával javítani a határozott ideig tartó munkaviszony minőségét. Ugyanígy a keretmegállapodás preambuluma harmadik bekezdésében kifejti, hogy a keretmegállapodás „a szociális partnerek azon szándékát mutatja, hogy általános kereteket állapítsanak meg az egyenlő bánásmód biztosításához a határozott időre alkalmazott munkavállalók számára, védelemben részesítve őket a hátrányos megkülönböztetéssel szemben”. Az 1999/70 irányelv (14) preambulumbekkezdése e tekintetben azt mondja ki, hogy a keretmegállapodás célja többek között a határozott ideig tartó munkaviszony minőségének javítása olyan minimumkövetelmények előírásával, amelyek garantálni tudják a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének alkalmazását (2010. december 22-i Gavieiro Gavieiro és Iglesias Torres ítélet, C-444/09, C-456/09, EU:C:2010:819, 47. pont; 2016. szeptember 14-i de Diego Porras ítélet, C-596/14, EU:C:2016:683, 25. pont; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 31. pont).
- 30 A keretmegállapodásnak – különösen 4. szakaszának – célja az említett elv határozott időre alkalmazott munkavállalókra történő alkalmazása, annak érdekében, hogy megakadályozható legyen az, hogy az ilyen jellegű munkaviszonyt a munkáltató arra használja, hogy megfossza e munkavállalókat

azon jogoktól, amelyek a határozatlan időre alkalmazott munkavállalóknak járnak (2007. szeptember 13-i Del Cerro Alonso-ítélet, C-307/05, EU:C:2007:509, 37. pont; 2010. december 22-i Gavieiro Gavieiro és Iglesias Torres ítélet, C-444/09 és C-456/09, EU:C:2010:819, 48. pont; 2016. szeptember 14-i de Diego Porras ítélet, C-596/14, EU:C:2016:683, 26. pont; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 32. pont).

- 31 A keretmegállapodás által követett célokra tekintettel annak 4. szakaszát tehát úgy kell értelmezni, hogy az az uniós szociális jog valamely elvét fejezi ki, amely nem értelmezhető megszorítóan (lásd ebben az értelemben: 2007. szeptember 13-i Del Cerro Alonso ítélet, C-307/05, EU:C:2007:509, 38. pont; 2010. december 22-i Gavieiro Gavieiro és Iglesias Torres ítélet, C-444/09 és C-456/09, EU:C:2010:819, 49. pont; 2016. szeptember 14-i de Diego Porras ítélet, C-596/14, EU:C:2016:683, 27. pont; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 33. pont).
- 32 Ezért a Bíróság úgy ítélte meg, hogy annak meghatározásához, hogy valamely intézkedés a keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontja szerinti „munkafeltételek” körébe tartozik-e, a döntő kritérium pontosan a munkára vonatkozó kritérium, azaz a munkavállaló és munkáltatója között fennálló munkaviszony (lásd ebben az értelemben: 2013. december 12-i Carratù-ítélet, C-361/12, EU:C:2013:830, 35. pont; 2016. szeptember 14-i de Diego Porras ítélet, C-596/14, EU:C:2016:683, 28. pont; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 34. pont).
- 33 E vonatkozásban meg kell állapítani, hogy a Bíróság előtt benyújtott ügyiratokból kitűnik, hogy a munkaidő felére csökkentése és a díjazás ebből következő csökkentése teljes egészében megfelel a jelen végzésben hivatkozott döntő szempontnak, azokat tehát úgy kell tekinteni, mint amelyek a keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontja értelmében vett „munkafeltételek” fogalma alá tartoznak.
- 34 Végül az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy ami a keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontja szerinti munkafeltételeket illeti, a határozott időre alkalmazott munkavállalók nem részesülhetnek kedvezőtlenebb bánásmódban, mint a határozatlan időre alkalmazott, hasonló helyzetben lévő munkavállalók, hacsak az ilyen bánásmódot objektív okok nem igazolják (lásd ebben az értelemben: 2007. szeptember 13-i Del Cerro Alonso ítélet, C-307/05, EU:C:2007:509, 42. és 47. pont; 2010. december 22-i Gavieiro Gavieiro és Iglesias Torres ítélet, C-444/09 és C-456/09, EU:C:2010:819, 53. pont; 2011. szeptember 8-i Rosado Santana ítélet, C-177/10, EU:C:2011:557, 56., 57. és 64. pont; 2016. szeptember 14-i de Diego Porras ítélet, C-596/14, EU:C:2016:683, 34. pont; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 40. pont).
- 35 A jelen ügyben nem vitatott, hogy eltérő bánásmód valósul meg a határozott időre alkalmazott köztisztviselőként alkalmazott főiskolai oktatók, valamint a határozatlan időre alkalmazott köztisztviselőként alkalmazott főiskolai oktatók között, amennyiben csak az előbbiek tekintetében van előírva munkaidejük felére csökkentése, és ebből következően jövedelmük csökkentése abból az egyetlen okból, hogy nem rendelkeznek doktori fokozattal.
- 36 A megállapítást nyert egyenlőtlen bánásmódra tekintettel elsőként azt kell megvizsgálni, hogy a határozott időre kinevezett köztisztviselőként alkalmazott főiskolai oktatók, valamint a határozatlan időre kinevezett köztisztviselőként alkalmazott főiskolai oktatók összehasonlítható helyzetben vannak-e.
- 37 Az „összehasonlítható határozatlan időre alkalmazott munkavállaló” fogalma a keretmegállapodás 3. szakaszának 2. pontjában úgy került meghatározásra, mint „határozatlan időre szóló munkaszerződéssel vagy munkaviszonnyal rendelkező munkavállaló, aki ugyanannál a vállalkozásnál dolgozik, és akit a képesítések/képességek szempontjából ugyanolyan vagy hasonló munkára/tevékenységre alkalmaztak (2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 42. pont).

- 38 Annak értékeléséhez, hogy a munkavállalókat a keretmegállapodás értelmében ugyanolyan vagy hasonló munkára alkalmazzák-e, e keretmegállapodás 3. szakasza 2. pontjának és 4. szakasza 1. pontjának megfelelően azt kell vizsgálni, hogy bizonyos tényezők – mint például a munka jellege, a képesítési feltételek és a munkafeltételek – összessége alapján e munkavállalókat összehasonlítható helyzetben lévőeknek lehet-e tekinteni (2012. október 18-i Valenza és társai ítélet, C-302/11, C-305/11, EU:C:2012:646, 42. pont; 2016. szeptember 14-i de Diego Porras ítélet, C-596/14, EU:C:2016:683, 40. pont; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 43. pont).
- 39 Jóllehet főszabály szerint a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megállapítása, hogy a határozott időre kinevezett köztisztviselőként alkalmazott főiskolai oktatók és a köztisztviselői jogállással rendelkező főiskolai oktatók összehasonlítható helyzetben vannak-e (lásd analógia útján: 2011. szeptember 8-i Rosado Santana ítélet, C-177/10, EU:C:2011:557, 67. pont; 2012. október 18-i Valenza és társai ítélet, C-302/11–C-305/11, EU:C:2012:646, 43. pont; 2016. szeptember 14-i de Diego Porras ítélet, C-596/14, EU:C:2016:683, 42. pont; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 44. pont), az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben foglalt információkból egyértelműen kitűnik, hogy e két oktatói kategória tekintetében a betöltött munkahelyek jellemzői, a végzett munka jellege, az elvégzendő feladatok és az előírt szakképesítés azonos.
- 40 Ebből az következik, hogy az egyetlen olyan tényező, amely alapján a határozott időre kinevezett köztisztviselőként alkalmazott főiskolai oktatók és a köztisztviselői jogállással rendelkező főiskolai oktatók helyzete eltérhet egymástól, az előbbieket munkáltatójukhoz kötő munkaviszony időszakos jellege.
- 41 Mivel az oktatók e két kategóriájának helyzete összehasonlítható, másodsor azt kell megvizsgálni, hogy van-e olyan, a keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontja szerinti objektív ok, amely igazolhatja a jelen végzés 35. pontjában megállapított eltérő bánásmódot.
- 42 E tekintetben nem tekinthető a keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontja szerinti, a határozott időre alkalmazott munkavállalók és a határozatlan időre alkalmazott munkavállalók közötti eltérő bánásmódot igazoló „objektív oknak”, hogy ezt az eltérő bánásmódot általános és absztrakt nemzeti norma, például törvény vagy kollektív szerződés írja elő (lásd ebben az értelemben: 2007. szeptember 13-i Del Cerro Alonso ítélet, C-307/05, EU:C:2007:509, 57. pont; 2010. december 22-i Gavieiro Gavieiro és Iglesias Torres ítélet, C-444/09 és C-456/09, EU:C:2010:819, 54. pont; 2011. szeptember 8-i Rosado Santana ítélet, C-177/10, EU:C:2011:557, 72. pont; 2016. szeptember 14-i de Diego Porras ítélet, C-596/14, EU:C:2016:683, 46. pont; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 48. pont).
- 43 A közigazgatás személyi állománya tekintetében a munkavégzés pusztán ideiglenes jellegéhez fordulás nem minősülhet tehát a keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontja értelmében vett objektív oknak (2010. december 22-i Gavieiro Gavieiro és Iglesias Torres ítélet, C-444/09 és C-456/09, EU:C:2010:819, 56. pont; 2011. szeptember 8-i Rosado Santana ítélet, C-177/10, EU:C:2011:557, 74. pont; 2016. szeptember 14-i de Diego Porras ítélet, C-596/14, EU:C:2016:683, 47. pont; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 49. pont).
- 44 A határozott időre alkalmazott munkavállalók és a határozatlan időre alkalmazott munkavállalók között a munkafeltételeket illetően alkalmazott eltérő bánásmódot ugyanis nem igazolhatja az – általános és absztrakt módon – a magára a foglalkoztatás időtartamára utaló szempont. Az 1999/70 irányelv és a keretmegállapodás célkitűzéseit lényegüktől fosztaná meg annak elismerése, hogy valamely munkaviszony ideiglenes jellege önmagában elegendő az ehhez hasonló eltérő bánásmód igazolásához. Az ilyen kritérium alkalmazása – a határozott ideig tartó munkaviszony minőségének javítása, valamint az egyenlő bánásmód előmozdítása helyett, amelyek elérésére mind az 1999/70 irányelv, mind pedig a keretmegállapodás törekszik – a határozott időre alkalmazott munkavállalók számára

kedvezőtlen helyzet állandósítását eredményezné (2010. december 22-i Gavieiro Gavieiro és Iglesias Torres ítélet, C-444/09 és C-456/09, EU:C:2010:819, 57. pont; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 50. pont).

- 45 Az említett fogalom tehát azt követeli meg, hogy ezt az egyenlőtlen bánásmódot a szóban forgó munkafeltételeket jellemző, pontosan meghatározott és konkrét tényezők megléte igazolja, abban az egyedi kontextusban, amelyben az felmerül, objektív és átlátható szempontokon alapulva, annak megvizsgálása érdekében, hogy ezen egyenlőtlenség valós igényeknek felel-e meg, alkalmas-e a kitűzött cél elérésére, és ahhoz szükséges-e. Az említett tényezők eredhetnek például azon feladatok különös jellegéből vagy sajátos jellemzőiből, amelyek ellátására a határozott időre szóló szerződéseket megkötötték, illetve – adott esetben – a valamely tagállam által elérni kívánt jogszerű szociálpolitikai célból (2007. szeptember 13-i Del Cerro Alonso ítélet, C-307/05, EU:C:2007:509, 53. és 58. pont; 2010. december 22-i Gavieiro Gavieiro és Iglesias Torres ítélet, C-444/09 és C-456/09, EU:C:2010:819, 55. pont; 2011. szeptember 8-i Rosado Santana ítélet, C-177/10, EU:C:2011:557, 73. pont; 2016. szeptember 14-i de Diego Porras ítélet, C-596/14, EU:C:2016:683, 45. pont; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 51. pont).
- 46 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az UPM ügy ítéli meg, hogy az egyenlőtlen bánásmódot igazolja olyan objektív okok fennállása, mint amilyen az, hogy a főiskolák költségvetési megszorításokkal szembesülnek, vagy a hallgatói beiratkozások számának csökkenése, amely okok öngazgatási jogkörének alapján lehetővé teszik a számára, hogy ezen egyetem határozott időre kinevezett köztisztviselőként alkalmazott oktatóinak munkaidejét a felére csökkentse.
- 47 A tagállamok – arra a széles mozgástérre tekintettel, amellyel a saját közigazgatási rendszerük kialakítását illetően rendelkeznek – főszabály szerint az 1999/70 irányelv és a keretmegállapodás megsértése nélkül előírhatnak szolgálati időre vonatkozó feltételeket bizonyos állások betöltéséhez, a belső előléptetésre való pályázás lehetőségét a hivatásos köztisztviselőkre korlátozhatják, illetve megkövetelhetik e köztisztviselőktől, hogy bizonyítsák, rendelkeznek a kiválasztási eljárás tárgyát képező csoportnál eggyel alacsonyabb csoportnak megfelelő szakmai tapasztalattal (lásd ebben az értelemben: 2011. szeptember 8-i Rosado Santana ítélet, C-177/10, EU:C:2011:557, 76. pont; 2012. október 18-i Valenza és társai ítélet, C-302/11–C-305/11, EU:C:2012:646, 57. pont; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 53. pont).
- 48 Mindazonáltal e mérlegelési mozgástér ellenére a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy ezen, eltérő bánásmódhoz vezető korlátozásokat átlátható módon alkalmazzák, és ezen alkalmazás ellenőrizhető legyen annak megakadályozása érdekében, hogy a határozott időre alkalmazott munkavállalók kizárólag a szolgálati idejüket és a szakmai tapasztalatukat igazoló munkaszerződés vagy munkaviszony időtartama alapján kedvezőtlen bánásmódban részesüljenek (lásd ebben az értelemben: 2011. szeptember 8-i Rosado Santana ítélet, C-177/10, EU:C:2011:557, 77. pont; 2012. október 18-i Valenza és társai ítélet, C-302/11–C-305/11, EU:C:2012:646, 59. pont; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 54. pont).
- 49 Ha valamely kiválasztási eljárás keretében az ilyen eltérő bánásmód abból ered, hogy figyelembe kell venni az ezen eljárással betölteni kívánt állásra vonatkozó, az ideiglenes alkalmazott és a munkáltatója közötti munkaviszony határozott időtartamán kívüli objektív követelményeket, az említett eltérő bánásmód igazolható lehet a keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontja és/vagy 4. pontja értelmében (2011. szeptember 8-i Rosado Santana ítélet, C-177/10, EU:C:2011:557, 79. pont; 2012. október 18-i Valenza és társai ítélet, C-302/11–C-305/11, EU:C:2012:646, 61. pont; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 55. pont).
- 50 Ezzel szemben egy olyan általános és absztrakt szabály alkalmazása, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amely a főiskolai oktatók munkaidejének a felére történő csökkentését írja elő azon egyetlen okból kifolyólag, hogy őket határozott időre kinevezett köztisztviselőként alkalmazzák, és nem

rendelkeznek doktori fokozattal, anélkül hogy tekintetbe venne más objektív és átlátható szempontokat, amelyek közelebbről a szóban forgó alkalmazás jellegére vagy tárgyára vonatkoznának, nem felel meg a jelen végzés fenti pontjaiban hivatkozott ítélkezési gyakorlat követelményeinek.

- 51 Ugyanis egy ilyen szabály alkalmazása azon az általános előfeltevésen nyugszik, amely szerint a főiskolai oktatók munkaviszonyának határozott idejű jellege önmagában igazolja az oktatók e kategóriája tekintetében alkalmazott eltérő bánásmódot azon oktatókhoz képest, akik köztisztviselői jogállással rendelkeznek, jóllehet az oktatók e két kategóriája hasonló feladatokat lát el. Egy ilyen előfeltevés ellentmondásban van az 1999/70 irányelv és a keretmegállapodás céljaival.
- 52 Ezt e megállapítást nem vonhatja kétségbe az az érv, amely szerint a határozott időre kinevezett köztisztviselőkkel szemben alkalmazott eltérő bánásmódot igazolják mind az egyetemi oktatótestület igazgatására vonatkozó intézkedések, mind az érintett tagállam által előírt költségvetési megszorítások, amennyiben a Bíróság már kimondta, hogy a költségvetési megfontolások, ideértve a szigorú személyzeti igazgatás biztosításának szükségességére vonatkozó megfontolásokat is, nem igazolhatják a hátrányos megkülönböztetést (lásd ebben az értelemben: 2003. október 23-i Schönheit és Becker ítélet, C-4/02 és C-5/02, EU:C:2003:583, 85. pont; 2010. április 22-i Zentralbetriebsrat der Landeskrankenhäuser Tirols ítélet, C-486/08, EU:C:2010:215, 46. pont).
- 53 Ugyanis, bár költségvetési megfontolások szolgálhatnak valamely tagállam szociálpolitikai döntéseinek alapjául, és befolyásolhatják az általa elfogadni kívánt szociális védelmi intézkedések jellegét és terjedelmét, önmagukban nem minősülnek e politika céljának és következésképpen nem igazolhatják olyan nemzeti szabályozás alkalmazását, amely a határozott időre alkalmazott munkavállalók tekintetében kedvezőtlenebb eltérő bánásmóddhoz vezet (lásd analógia útján: 2013. október 24-i Thiele Meneses ítélet, C-220/12, EU:C:2013:683, 43. pont; 2014. november 26-i Mascolo és társai ítélet, C-22/13, C-61/13–C-63/13 és C-418/13, EU:C:2014:2401, 110. pont; 2016. szeptember 21-i Popescu -végzés, C-614/15, EU:C:2016:726, 63. pont).
- 54 E tekintetben az UPM-nek az egyetemek személyzeti igazgatására, valamint a költségvetési megszorításokra vonatkozó érvei ugyancsak nem objektív és átlátható szempontokon alapulnak. Ezeknek az érveknek ráadásul ellentmondanak a tények, amint azt a kérdést előterjesztő bíróság maga is megjegyezte, hiszen az érintett szolgáltatásokhoz fűződő szükségletek változatlanok, hiszen az álláshelyek teljes munkaidőben való betöltésére vonatkozó, közelmúltban közzétett hirdetések is az ellenkezőjét bizonyítják.
- 55 Hozzá kell tenni, hogy a keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontja feltétlen és kellően pontos ahhoz, hogy arra magánszemélyek valamely nemzeti bíróság előtt az állammal szemben hivatkozhatnak (lásd ebben az értelemben: 2010. december 22-i Gavieiro Gavieiro és Iglesias Torres ítélet, C-444/09 és C-456/09, EU:C:2010:819, 78–83. pont; 2011. szeptember 8-i Rosado Santana ítélet, C-177/10, EU:C:2011:557, 56. pont; 2016. szeptember 21-i Álvarez Santirso végzés, C-631/15, EU:C:2016:725, 59. pont).
- 56 A fenti megfontolások fényében az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontját akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes egy olyan nemzeti szabályozás, mint az alapügy tárgyát képező, amely az egyetemi rendszer átszervezését célzó intézkedések keretében lehetővé teszi az érintett tagállam illetékes közigazgatási szervei számára, hogy felére csökkentsék a határozatlan időre kinevezett köztisztviselőként alkalmazott főiskolai oktatók munkaidejét azért, mert nem rendelkeznek doktori fokozattal, míg azok a főiskolai oktatók, akik határozatlan időre kinevezett köztisztviselői minőséggel rendelkeznek, de doktori fokozattal szintén nem, nem tartoznak ugyanezen intézkedés hatálya alá.

A költségekről

- 57 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről.

A fenti indokok alapján a Bíróság (tizedik tanács) a következőképpen határozott:

Az ESZSZ, az UNICE és a CEEP által a határozott ideig tartó munkaviszonyról kötött keretmegállapodásról szóló, 1999. június 28-i 1999/70/EK tanácsi irányelv mellékletét képező, 1999. március 18-án megkötött, a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontját akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes egy olyan nemzeti szabályozás, mint az alapügy tárgyát képező, amely az egyetemi rendszer átszervezését célzó intézkedések keretében lehetővé teszi az érintett tagállam illetékes közigazgatási szervei számára, hogy felére csökkentsék a határozott időre kinevezett köztisztviselőként alkalmazott főiskolai oktatók munkaidejét azért, mert ezen oktatók nem rendelkeznek doktori fokozattal, míg azok a főiskolai oktatók, akik határozatlan időre kinevezett köztisztviselői minőséggel rendelkeznek, de doktori fokozattal szintén nem, nem tartoznak ugyanezen intézkedés hatálya alá.

Aláírások